

Säkerhetsutbildningar

– efter behov eller som affärsidé

De flesta säkerhetschefer satt förr inklämda i organisationer med många rutor emellan sig och den verkställande ledningen. De arbetade inom begränsade ansvarsområden och utan större delaktighet i kärnverksamheten. Egentligen var man mer statister än de viktiga befattningshavare som man gärna ville utge sig för. Säkerhetschefen var ofta ett mellanting av ordningsman, vaktmästare och brandman. Detta innebar att säkerhetsbranschen saknade kunder som kunde tillgodogöra sig utveckling och kompetens. Många goda idéer kunde aldrig förverkligas eftersom det inte fanns någon mottagare som internt kunde driva och sälja in säkerhetslösningarna.

Det fanns således ett uppenbart behov av kunskap och ökad medvetenhet hos kunderna och detta resulterade i att säkerhetschefer började utbildas. Numera arbetar jag nästan uteslutande med säkerhetsutbildningar för redan yrkesverksamma.

ATT DELTAGARNA REDAN är etablerade på arbetsmarknaden innebär att pedagogiken måste bygga på faktabaserade erfarenhetsutbyten, gruppövningar och diskussioner. Kunskap är sällan exakta tal, formler eller lagtext ordagrant. Kunskap är däremot förmågan att sätta in fakta i sitt sammanhang, belysa relevanta problemställningar, kritiskt granska, värdera och bedöma. Sedan gäller det att omsätta detta till handling för att därigenom också visa sin förmåga. Kursdeltagarna har tillsammans ofta större kompetens än läraren, även om denne är kunnig och erfaren.

Det är utifrån denna insikt som man ska lägga upp utbildningen och se till att deltagarna blir huvudrollsinnehavare. Läraren blir en övningsledare som med en överenskommen målbild, en röd tråd och ett antal övningsstationer skapar en helhet. Jag brukar säga att vi tränar hörnor och frisparkar! I denna lättsamma beskrivning ligger dock mycket allvar. Det är enbart genom träning som man testar förmågan och medvetet kan bli bättre. I annat fall är det mest tillfälligheter och naturlig begåvning som leder en rätt, men vem vågar förlita sig på det i dagens tider?

MÅLET VAR, och är fortfarande, att lyfta säkerhetsfrågorna till strategiska ledningsfrågor och bokstavigt talat utbilda och utveckla säkerhetschefen till en ledningsperson. Med denna spjutspets skulle hela branschen utvecklas och problemställningarna skulle kunna lyftas till en högre nivå. Denna stora ut-

bildningssatsning som påbörjades för ungefär femton år sedan har också på ett genomgripande sätt utvecklat yrket och idag har vi förutom säkerhetschefer också säkerhetssamordnare, säkerhetsstrateger, säkerhetsplanerare osv. Men samtliga kan mycket väl ha samma utbildning gemensamt och vi har därigenom fått en ny yrkeskategori som kanske också kan omsluta "säljarna" det vill säga säkerhetskonsulter och säkerhetsrådgivare med flera. Samtliga med en säkerhetschefsutbildning i botten!

RISKHANTERING, som utgör säkerhetsarbetets huvudspår, har mest handlat om skaderisker i form av bränder, inbrott, sabotage och så vidare. Säkerhetsarbetet har också fokuserat på de operativa riskerna inom verksamheten – personal, logistik, flöden och svinn det vill säga riskpunkter i processerna som främst är knutna till medarbetarna, produktionen och leveranserna.

Genom att tillföra de finansiella och strategiska riskerna blev menyn heltäckande och man fick ett helikopterperspektiv istället för att krypa omkring i mörka gränder. Om man sedan också ser säkerhetsutbildningen som en metodutbildning blir det systematiska säkerhetsarbetet ledstjärnan och arbetsmodell för riskhanteringsarbetet. Med systematiskt säkerhetsarbete avses att i princip arbeta efter den vedertagna och utvecklade riskcirkeln – från riskinventering och riskanalys till säkerhetspolicy, skyddsplanering och uppföljning. Detta kan man sedan för att göra det mer aptitligt och begripligt omvandla till ett antal discipliner. Ungefär som för en tiokampare innehåller säkerhetsarbetet ett antal till synes självständiga grenar; fysisk skydd, brandskydd, personsäkerhet, informationssäkerhet, kris och katastrof och så vidare.

DE NUMERA VÄLUTBILDADE och vältrimmade säkerhetscheferna har under de senaste åren blottat behovet av bättre utbildade medarbetare hos upp-hovsmakarna nämligen säkerhetsbranschen – som därigenom faktiskt kan berömma sig själva för att man i högsta grad medverkat till att göra kunderna bättre rustade och på hugget – och kanske framförallt bättre som säljare av säkerhet. Jag hoppas att man inte glömmer framgångsreceptet att utbildningar inte enbart ska motsvara krav och de kända accepterade inslagen, utan det måste finnas ett mer värde, något som pekar mot horisonten likt en vision – något som är överraskande bra och som tillför nya insikter och kunskaper. ●

Björn Marklund är utbildningsansvarig inom Loke Risk och Säkerhetsakademi.